

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer Utskottet,

att förevarande motion icke må af Riksdagen
bifallas.

Stockholm den 15 Februari 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation:

af Herr *Smedberg*.

N:o 23.

Ank. till Riksd. Kansli den 15 Febr. 1886, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af 41 § Konkurslagen eller införande af ett tillägg i samma lags 73 §.

Till handläggning af Lag-Utskottet har från Första Kammaren blifvit hänvisad en inom nämnda Kammare af Herr *C. J. Fogelin* afgifven motion, N:o 25, hvaruti anföres:

»Då det i praxis visat sig, att Rättens ombudsmans-institution är alldeles obehöflig samt att hans åligganden mycket väl kunna ombe-

sörjas af gode män och sysslomän i konkursen, och dessutom genom denna institutions upphäfvande den fördel skulle vinnas, att kostnaderna för konkursutredningen genom minskning af utredningsmännens antal nedsattes, vore önskligt, att densamma afskaffades; men i händelse den bibehålles, anser jag, att ett sådant åläggande föreskrifves honom, att han må vara skyldig meddela dem, mot hvilkas bevakningar anmärkningar antingen å inställelsedagen eller inom den i 71 § Konkurslagen för anmärkningars afgifvande bestämda tid blifvit gjorda, underrättelse derom, för hvilket tillägg torde vara nog att såsom skäl anföra, det man, såsom ur min egen erfarenhet visat sig, kan genom okunnighet om, att anmärkning mot ens bevakade fordran blifvit gjord, gå förlustig den rätt, som, om en dylik skyldighet ålegat Rättens ombudsman, genom bevakningen kunnat vinnas. Häremot torde den anmärkning komma att göras, det dylika underrättelser allmänt pläga af Rättens ombudsman lemnas, ehuru Konkurslagen derom intet nämner, men då det visat sig, att ej alltid Rättens ombudsman följer denna praxis, torde ett bestämdt åläggande för honom i lagen vara behöfligt, en skyldighet som ej är förenad med större besvär, än att det uppväges af den godtgörelse, han för sina i konkursen hafda besvär erhåller.»

På sålunda anförda grunder föreslår motionären, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att § 41 Konkurslagen upphäfves, och att, i händelse detta ej vinner dess bifall, ett tillägg till § 73 af ofvanstående lydelse göres.

Motionen innefattar sålunda två förslag, af hvilka det ena åsyftar afskaffande af den i vår Konkurslag stadgade institutionen af Rättens ombudsman, det andra åter, under förutsättning att motionen i dess förra del icke vinner bifall, en utvidgning af de Rättens ombudsman åliggande skyldigheter.

Hvad först angår hela den ifrågavarande institutionens upphäfvande, får Utskottet härutinnan hänvisa till sitt år 1883 afgifna utlåtande, N:o 20, i anledning af en vid nämnda års riksdag väckt motion i samma syfte. Utskottet åberopade i berörda utlåtande hvad de komiterade, hvilka utarbetade 1859 års förslag till konkurslag, i förevarande ämne yttrat, så lydande:

»I likhet med det tillförene uppgjorda förslag till ny konkurslag, förutsätter äfven det af komiterade upprättade, att ensamt

borgenärernas kontroll öfver förvaltningen icke är tillräcklig för att befordra skyndsamhet vid konkursers utredning samt förekomma den osäkerhet och de förluster, som egennyttiga eller egenmäktiga åtgärder af godemännen eller sysslomännen kunna tillskynda borgenärerna. Erfarenheten berättigar en sådan förutsättning. I de flesta konkurser beklaga sig nästan alla borgenärer i något af nämnda hänseenden, men en hvar litar på den andra, och ingen vill uppträda genom en rättgång, der besväret, omkostnaderna och obehaget vanligen äro säkra, vinsten deremot tvifvelaktig. Slutligen uttröttas alla och öfverlemna åt slumpen att afgöra, om och när de skola erhålla någon utdelning. Man kan invända, att sådant är borgenärernas eget fel, och att lagen gjort nog genom att anvisa dem utväg till rättelses vinnande. Detta inkast kunde ega sin vikt, om icke dels detta borgenärernas uttröttande vore en följd af sjelfva formerna för rättelses sökande, dels ock antydda förhållande jemväl i allmänhet verkade menligt på allmänna krediten och liksom lockade en borgenär att hellre än att äska konkurs å en insolvent gäldenär söka på annat sätt och till öfriga borgenärers förfång vinna betäckning för sin fordran eller åtminstone någon del deraf. Till afhjelpande af nu anmärkta brister hafva icke heller komiterade kunnat finna någon bättre institution än den franska lagens »juge-commissaire», i förslaget benämnd *Rättens ombudsman*. Likväl är härvid med afseende å sammansättningen af våra underrätter på landet och i anledning af Högsta Domstolens anmärkningar vid det förra förslaget till konkurslag, den förändring föreslagen, att denne, af Rätten eller domaren förordnade, ombudsman skulle kunna väljas likaväl *utom* som *inom* Rätten, i följd hvaraf något stadgande om skyldighet för honom att inför Rätten föredraga dit hänskjutna konkursfrågor icke heller finnes i förslaget upptaget. Stäld *utom* förvaltningen, egde han intet intresse uti att fördröja konkursens utredning eller låta den verkställas på ett med borgenärernas anspråk icke öfverensstämmande sätt; men väl uti dess snabba och ändamålsenliga bringande till slut, hvarför viss andel i kuratorernas arvode blifvit honom tillförsäkrad. Vaksam uppsigt öfver förvaltningens lagliga gång är den första af hans pligter, och brister han deruti, kan han hvad ögonblick som helst af Rätten eller domaren, utan vidare procedere, entledigas. Pligtig att lyssna till hvarje borgenärs billiga klagan emot gode männen eller sysslomännen, är det han, som skall ställa dem till rätta för deras fel eller försummelser. Men äfven en vidsträcktare befattning är ombudsmannen genom förslaget föreskrifven jemväl i öfverensstämmelse med nästan alla

nyare länders konkurslagar, nemligen att såsom ordförande leda flere af borgenärernas viktigare öfverläggningar samt meddela beslut i åtskilliga förvaltningsfrågor, likväl utan förnärmande af den beslutande rätt, som bör borgenärerna allena tillkomma. Denna institution är följaktligen ett synnerligt viktigt moment i komiterades förslag, och flere af dess stadganden äro grundade derå. Komiterade befara ej att ju icke i hvarje landsort såväl som i hvar stad skola finnas personer kvalificerade till en sådan befattning, som den ifrågavarande, äfven då någon Rättens ledamot icke dertill lämpligen kan nämnas.»

Utskottet anförde vidare:

»Hufvudmotivet till yrkandet på upphäfvande af ifrågavarande institution torde ligga uti den åsigt, att omkostnaderna för förvaltning af konkursbo skulle kunna härigenom i betydlig grad minskas. Utskottet delar emellertid icke denna förhoppning. Beloppet af arfvodet för konkursbos förvaltning skulle sannolikt i de flesta fall icke undergå någon afsevärd minskning, därför att någon Rättens ombudsman icke vidare finnes, utan skulle sannolikt den tredjedel af arfvodet, som nu tillkommer denne, fortfarande, åtminstone till större delen, utgå om ock i form af ökadt arfvode åt gode män och sysslomän. Någon synnerlig minskning i förvaltningskostnaderna vore sålunda icke att förvänta af den föreslagna indragningen, men äfven om någon besparing i afseende å arfvodesbeloppet derigenom kunde göras, blefve denna säkerligen alltför ringa för att kunna motsvara det gagn, som institutionen medför.

Då man påyrkar upphäfvande af ombudsmannens verksamhet och konkursutredningens öfverlemnande i dess helhet till gode männen och sysslomännen, synes man icke tillräckligt beakta, att ombudsmannens förnämsta pligt just är att hafva tillsyn öfver gode männens och sysslomännens förvaltning. Behöfligheten af denna tillsyn kan erfarenheten icke anses hafva jäfvat, om än de tillfällen icke varit så många, då denna ombudsmannens verksamhet behöft omedelbarligen framträda. Det gifves institutioner, hvilka bäst fylla sitt ändamål, då deras blotta tillvaro gör, att desamma *synas* öfverflödiga.

Bifölles motionärens förslag, skulle för framtiden en borgenär, för att göra sin rätt gällande mot tredskande utredningsmän, nödgas underkasta sig olägenheterna af en tidsödande och kostsam rättegång, i stället för att nu endast erfordras en anmälan till ombudsmannen, hvilkens pligt det är att bereda den rättelse, hvartill en sådan anmälan kan föranleda. Många tvister mellan borgenärer inbördes eller mellan desse och gäldenären,

hvilka eljest skulle slitas vid domstol och föranleda dryga kostnader för massan, blifva nu, genom ombudsmannens bemedling, bilagda vid det sammanträde, som omförmäles i 74 § Konkurslagen. Då syssломännen, hvilka oftast tillika äro borgenärer, i allmänhet äro de, som framställa anmärkningar mot bevakade fordringar, kunna de icke derjemte utöfva det kall såsom medlare mellan stridiga åsikter, hvilket, enligt hvad nyss är nämnt, blifvit uppdraget åt den i saken opartiske ombudsmannen. Visserligen äro gode männen och syssломännen utsedde af borgenärerna, men af dessas majoritet, kanske ofta endast af några få större fordringsegare, och förevarande institution har tillkommit äfven därför, att genom densamma minoritetens rätt må blifva vid konkursförvaltningen tillgodosedd. Utskottet vill icke bidraga till att minska skyddet för denna minoritetens rätt.»

De skäl, Utskottet sålunda anført för institutionens bibehållande, torde fortfarande ega giltighet; motionärens påstående, att erfarenheten visat densammas obehöflighet, är, enligt Utskottets mening, icke riktigt.

Hvad särskildt beträffar den form, som förslaget erhållit i nu förevarande motion, torde böra anmärkas, att omförmälda institution utgör en så vigtig del af vår gällande konkurslag och står i så nära samband med flere andra viktiga stadganden deruti, att densammas borttagande skulle föranleda en ganska genomgripande förändring af hela lagen — en omständighet, hvarpå motionären synes icke hafva tänkt.

Utskottet får sålunda hemställa,

1) att motionen i dess förra del icke må af Riksdagen bifallas.

Utskottet har vidare att yttra sig om motionärens alternativt framställda förslag om tillägg till 73 § Konkurslagen rörande skyldighet för Rättens ombudsman, att meddela dem, mot hvilkas bevakningar anmärkningar antingen å inställedagen eller inom den i 71 § af samma lag för anmärkningars afgifvande bestämda tid blifvit gjorda, underrättelse derom.

Icke heller denna del af motionen anser sig Utskottet kunna tillstyrka. Det ifrågasatta tillägget, hvarigenom Rättens ombudsman i viss mån gjordes till sjelfskrifven rättegångsfullmäktig för alla borgenärerna, skulle öka hans besvär och ansvar i en omfattning, som knappast kan beräknas. Dessutom skulle tillvaron af ett sådant stadgande, som det

af motionären föreslagna, lätt leda till de största obehag, om underrättelsen icke behörigen komme borgenären tillhanda. Också torde icke någon grundad anledning förefinnas till missnöje med den nuvarande anordningen, enligt hvilken en borgenär, som har anledning antaga, att jäf mot hans bevakning kan komma att med utsigt till framgång göras, får sjelf eller genom ombud skaffa sig underrättelse, om anmärkning gjorts. Utskottet hemställer alltså,

2) att motionen icke heller i dess senare del må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 15 Februari 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

N:o 24.

Ank. till Riksd. Kansli den 15 Febr. 1886, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 126 och 141 §§ Konkurslagen.

Till handläggning af Lag-Utskottet har från Andra Kammaren hänvisats en inom Kammaren af Herr *H. I. Arwidsson* väckt motion, N:o 37, af följande lydelse:

»I nu gällande Utsökningslag af den 10 Augusti 1877 äro på skilda ställen meddelade bestämmelser om skyldighet för den, som i vissa